

Lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta 2018

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan, ettei kaupunginhallitus ole esittänyt yhtään konkreettista toimenpidettä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi talouden parantamiseen, vaan esittää eri selvitysten käynnistämistä. Itse asiassa kaupunginhallitus laittoi vireille jo lokakuussa 2017 useiden selvitysten tekemisen joko virkamiesten omana työnä tai konsulttiapuun turvautuen. Viimeisten vuosien aikana on puhuttu pitkään tiedolla johtamisesta. Ilman tietoa, päättäjien on erittäin vaikea tehdä kauaskantoisia päätöksiä. Selvitysten tekeminen liittyy olennaisesti tähän tiedolla johtamiseen.

Kaupunginhallituksen siis jo loppusyksyllä 2017 käynnistämät selvitykset liittyivät sote-, elinkeino- ja kulttuuripalveluiden, varhaiskasvatuksen, perus- ja lukio-opetuksen, teknisten palveluiden, työllisyydenhoidon palveluiden järjestämiseen ja velankantokyvyn selvittämiseen. Kaikki kyseiset selvitykset ovat valmistuneet ja valtuuston päätettäväksi on tuotu työllisyydenhoitoa lukuunottamatta kaikki edellä mainitut selvitykset. Kouluverkon osalta jopa kaksi kertaa vuoden 2018 aikana. Konkreettisista päätöksistä tulee mainita myös Puistolan ja Ainola kodin toimintojen myynti Attendolle vuoden 2017 lopulla. Varsinaisesti toiminnat siirtyivät Attendolle 2018 huhtikuussa yrityksen toimilupaan liittyvien ongelmien vuoksi. Konkreettisia toimenpiteitä listattiin myös lokakuussa 2018.

Elinkeino- ja palveluiden kehittäminen on tärkeää ja kaupunginhallitus toikin päätöksentekoon elinkeino- ja palveluiden siirtämisen Kemijärven kehitysyritykseen ja ohjeisti kehitysyritystä toimitusjohtajan valintaan liittyen. Kehitysyritykselle on annettu myös taloudellisia lisäresursseja toimitusjohtajan palkkaamiseen. Kehitysyrityksen toimitusjohtaja Jari Paloniemi aloitti tehtävänsä huhtikuussa 2019. Elinkeinoelämää on edistetty mm. tekemällä linjaus lähiruuan tason nostamisesta, Suomen kehittämissuunnitelman aloittamisesta, osallistamalla strategian mukaisiin hankkeisiin sekä edistämällä Boreal Biorefin biojalostamohanketta.

Tarkastuslautakunta nostaa esille sote-uudistuksen kaatumisen ja siihen varautumisen. Vuoden 2018 aikana elettiin vielä siinä toiveessa, että valtakunnallinen sote- ja maakuntauudistus toteutuisivat. Siitä huolimatta Kemijärven kaupunki osallistui Lapin sairaanhoitopiiriin vetämään selvitykseen sote-palveluiden järjestämisvastuun siirtämisestä LSHP:lle. Selvitys valmistui toukokuussa 2018. Siirtoa ei nähty tuossa tilanteessa järkevänä sen hetkisten valtakunnallisten aikataulutietojen perusteella. Soteuudistuksen kaaduttua keuhkokuussa 2019 Kemijärvi on ollut aktiivisesti kehittämässä yhteistyötä Itä-Lapin, erityisesti Pelkosenniemen Savukosken kansanterveyskuntayhtymän kanssa ja joitakin konkreettisia yhteistyön tiivistämiskeinoja on saatu jopa aikaiseksi. Tämän asian suhteen työtä jatketaan.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto haastatteli marras-joulukuussa 2018 johtoryhmän jäsenet. Näissä vapaamuotoisissa keskusteluissa nousi esille hallinto- ja tukipalveluiden talousosaamisen ja –avun jalkauttaminen tiiviimmin muille palvelualueille. Operatiivinen johto on ryhtynytkin viestiin perusteella toimenpiteisiin, jotka edesauttavat tarkastuslautakunnan esille nostamaa ajatusta palvelualueiden ja taloushallinnon sujuvaa tiedonsiirtoa osastojen, lienee tarkastuslautakunta tarkoittaa vastuualueita, päätöksenteon tueksi. Tämäkin asia on siis tiedostettu ja viety eteenpäin jo vuoden 2018 aikana.

Vuoden 2018 aikana aloitettiin tiiviimpi yhteistyö valtuustoryhmien puheenjohtajien, valtuuston puheenjohtajiston ja kaupunginhallituksen välillä. Näiden seurauksena tehtiin reunaehdot talouden tasapainottamisen suhteen. Tässä ns. tiekartassa lähtökohtana on kaupungin

palveluiden järjestäminen 7000 asukkaan tarpeisiin peruspalvelut edellä sekä henkilöstömäärän sopeuttaminen väestön ja ikärakenteen asettamiin raameihin. Yksi tavoite oli tehdä myös ns. painelaskelma kaupungin taloudesta ja kantokyvystä. Tämä valmistui Perlacon OY:n tekemänä huhtikuun alussa 2019. Sen pohjalta valtuusto päätti kesäkuussa 2019 käynnistää talouden sopeuttamisohjelman laatimisen.

Kaupunginhallitus on erittäin huolissaan Kemijärven väestömäärän pitkäaikaisesta alenevasta trendistä. Tähän samaan asiaan kiinnitti huomiota myös Perlaconin raportti. Talouden tasapainottamisen ohella elinkeinojen kehittämien niin, että paikkakunnalle saadaan uusia asukkaita ovat seuraavan kaksivuotiskauden tärkeimpiä tehtäviä sekä samalla myös haasteita. Aivan, kuten tarkastuslautakunta toteaa, määrätietoisella talouden suunnittelulla tähän päästään.

Sairastavuusindeksi (2014-2016 THL) on Kemijärvellä selkeästi korkeampi kuin keskimäärin maassa. Indeksillä ei yksinään kuvaa palvelujen tarvetta. Kemijärvellä suuri merkitys on väestön ikärakenteesta johtuva ikäihmisten suuri suhteellinen osuus. Toiminnallisia muutoksia perusterveydenhuollossa on tehty 2017-2018 mm. laitoshoidon purun osalta, palvelujen tasoa on laskettu ja kuntoutuspainotteista toimintaa lisätty. Avoterveydenhuollossa on meneillään useita toiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joilla haetaan kustannusten säästöä. Myös muilla vastuualueilla on tehty toiminnallisia muutoksia kustannusten kasvun hillitsemiseksi. Arviointikertomuksessa viitataan koko sosiaali- ja terveystalouden kustannuksiin sairastavuusindeksin perusteella sekä verrokkikuntiin, joita tarkastuslautakunta ei nimeä.

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa arviointikertomuksessaan, että kaupungin pitäisi pikaisesti arvioida kouluverkon rakenne. Ennen kaupunginvaltuuston kesällä 2018 tekemää päätöstä opetuksen keskittämisestä Hillatien koululle lukuvuoden 2021-2022 alusta, kouluverkkoa tarkasteltiin laajan konsulttiselvityksen kautta. Tehdyn kouluverkon supistamis päätöksen toimeenpanoa ei voida nopeuttaa, koska koulu tarvitsee lisätilaa, joka valmistuu ko. lukuvuoden alkuun mennessä ja koska lisätilan rakentamisen aikoihin koulu joutuu todennäköisesti ainakin osittain väistötiloihin.

Tavoitteena on, että kaupungissa on toimivat peruspalvelut perheille. Siten perheitä saadaan autettua riittävän ajoissa ennen kuin tilanteet kriisiytyvät. Tällä hetkellä on puutetta eroperheille suunnattavista palveluista, joita voitaisiin tarjota kasvatus- ja perheneuvolatoiminnassa. Yhteistyö eri vastuualueiden välillä on keskeistä ennaltaehkäisevän ja myös korjaavan toiminnan kannalta. Resurssien niukkuus vaikeuttaa ennaltaehkäisevään toimintaan panostamista.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessa, että ” Investointien tavoitteisiin korjausvelan vähentämiseksi ei ole päästy”. Rakennusten osalta laskennallinen korjausvelka kasvoi määrältään ja tavoitteeltaan 1 milj. euroa tilinpäätösvuonna. Talonrakennusinvestoinneista toteutui talousarviovuonna 451.758 €, kun talousarviossa oli määrärahaa 1 005 000 €. Kaupunginhallitus edellytti 1.10.2018, että mahdollisuuksien mukaan investoinnit siirretään myöhemmälle ajankohdalle, ja vielä sitomattomat investoinnit siirrettiin seuraavalle vuodelle.

KEMIJÄRVEN KAUPUNGINHALLITUS

Atte Rantanen
kaupunginjohtaja